

NADZOR

Tko vas promatra?

Vlade diljem svijeta uvode nove alate za nadzor u borbi za usporavanje širenja pandemije koronavirusa. Iako većina ljudi odobrava korištenje tehnologije za otkrivanje i praćenje ljudi s virusom, postoje bojazni da bi se neki od ovih alata mogli koristiti u manje etičke svrhe. U ovoj nastavnoj jedinici razmatramo nedavno uvedene alate za nadzor i njihove posljedice za građane i društvo.

Učenici će moći:

- ▶ promišljati o najnovijoj uporabi tehnologije za nadzor u svrhu sprječavanja širenja pandemije koronavirusa;
- ▶ analizirati utjecaj te vrste tehnologije na građane i društvo;
- ▶ prepoznati načine uporabe tehnologije za nadzor koji su prihvatljivi i koji su neprihvatljivi;
- ▶ proširivati znanje i razvijati kritičko razumijevanje svijeta politike i medija.

POTICAJ

1. Misaoni pokus:

Zamislite zemlju u kojoj je vlada uvela obvezu da svaki građanin nosi biometričku narukvicu koja prati temperaturu tijela i otkucaje srca 24 sata dnevno. Prikupljene informacije vladi neće samo dati informacije kakvo je stanje zdravlja građana, nego će joj omogućiti i praćenje njihovih osjećaja. Na primjer, vlada bi mogla vidjeti kad se netko smije, plače ili se ljuti. To naravno nije svrha za koju su izrađene te narukvice.

2. Videozapis:

<https://www.youtube.com/watch?v=TUFzN7So6GM>

Ova ideja preuzeta je iz članka Yuvala Noaha Hararija: <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>

Potražite sličan videozapis na vašem jeziku, u kojem se detaljno prikazuje raspon niza tehnologija za nadzor koje se koriste tijekom pandemije. Ako to ne možete naći, isključite zvuk na priloženom videozapisu i objasnite što se događa.

RASPRAVA

Nakon misaonog pokusa:

- ▶ Zašto bi građani željeli nositi narukvicu kao što je ova?
- ▶ Zašto bi je vlada željela uvesti?
- ▶ Zašto bi neki građani mogli biti sumnjičavi?
- ▶ Bi li oni s pravom bili sumnjičavi? Zašto ili zašto ne?
- ▶ Što općenito mislite o toj ideji? Je li dobra? Zašto ili zašto ne?
- ▶ Bi li bilo bolje kad bi se narukvice nosile dobrovoljno? Zašto ili zašto ne?

Nakon videozapisa:

- ▶ Koje vrste tehnologije za praćenje vlade danas koriste u borbi protiv pandemije?
- ▶ Što prate?
- ▶ Je li to praćenje obvezatno ili dobrovoljno?
- ▶ Neki ljudi su prema tome sumnjičavi. Mislite li da imaju pravo biti sumnjičavi? Zašto ili zašto ne?
- ▶ Što općenito mislite o takvoj vrsti praćenja? Je li to dobra ideja? Zašto ili zašto ne?
- ▶ Je li bolje kad je obvezatna ili dobrovoljna? Što vi mislite? Zašto?

Rad u parovima ili malim skupinama bio bi idealan za tu aktivnost, ali ne i presudan.

Potičite učenike da daju cijeli raspon odgovora na svako pitanje.

Ovo je prilika za objasniti razvoj događaja u vašoj zemlji.

To bi bio dobar trenutak za upoznavanje s pravom na poštovanje privatnosti (EKLJP, članak 8.).

ZAKLJUČAK

Ponovite glavne značajke različitih oblika tehnologije za nadzor, npr. CCTV, prepoznavanje lica, pametni telefoni, dronovi, Alexa, itd.

Objasnite različite načine na koje se tehnologija za nadzor može koristiti za kontrolu građana, kao i za pomoć građanima. Ponudite neke primjere - sadašnje, povijesne, izmišljene.

Pokušajte koristiti neke primjere iz svoje zemlje ili regije.

To bi bio dobar trenutak za usporedbu demokratskog i totalitarnog društva.

ZADATAK

Učenici izrađuju informativni grafikon koji prikazuje gdje bi povukli crtu između vladinog nadzora koji je prihvatljiv i koji je neprihvatljiv. Tu su dani primjeri i jednog i drugog te razlozi za njihov odabir.

Postoje brojni online alati koje učenici mogu za to koristiti, npr. Canva, Coggle ili Google Jamboard.

NASTAVAK

Učenici dijele svoje informativne grafikone.

Promišljaju o tome tko još koristi tehnologiju za prikupljanje informacija o ljudima, o vrstama informacija koje prikupljaju te o tome za što se sve one koriste.

Uključite prikupljanje i unovčavanje podataka koje obavljaju velika tehnološka poduzeća.